

بررسی تاثیر آموزش مبتنی بر مدل مراحل تغییر در پیشگیری از مصرف مواد مخدر در کارگران پتروشیمی

محمد مرادی^۱، علیرضا حیدرنیا^۲، غلامرضا بابایی^۳، مهدی جهانگیری^۴

^۱ دانشجوی دکترای آموزش بهداشت، گروه آموزش بهداشت، دانشکده علوم پزشکی، دانشگاه تربیت مدرس

^۲ دانشیار، گروه آموزش بهداشت، دانشکده علوم پزشکی، دانشگاه تربیت مدرس

^۳ دانشیار، دکترای آمار، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرج

^۴ کارشناس ارشد بهداشت حرفه ای، بخش HSEQ شرکت ملی صنایع پتروشیمی

چکیده

سابقه و هدف: کاربرد برنامه آموزشی مهارت‌های مقاومت در برابر سوء مصرف مواد باید با تاکید بر مدل‌های تغییر رفتار انجام گیرد. در این پژوهش با بکارگیری مدل مراحل تغییر یک چارچوب تئوریک تغییر رفتار با قابلیت قوی پیش بینی رفتار طراحی گردید که به تبیین و تحلیل رفتار پرداخته و توسط آن با طراحی برنامه آموزشی تغییر رفتار و استمرار رفتار پیشگیرانه جدید مساله سوء مصرف مواد مخدر را در کارگران پیشگیری می‌نماید.

روش بررسی: این کارآزمایی تصادفی شده شاهددار روی ۱۸۱ نفر از کارگران شرکت‌های مجتمع پتروشیمی عسلویه انجام شد. محتوای آموزشی با تاکید بر ارتقاء مهارت‌های مقابله، فرایندهای تغییر و توازن تصمیم‌گیری برای تغییر و خودکارآمدی و مهارت‌های زندگی طراحی و آماده گردید و جزوه، کتابچه آموزشی، پوستر و دیسک فشرده مرتبط با محتوای آموزشی ارائه شد. سپس مداخله آموزشی با استفاده از روش ترکیبی سخنرانی و بحث گروهی اصول تئوریک مدل مراحل تغییر انجام شد و بعد از گذشت ۵ ماه از مداخله اطلاعات مجدداً جمع آوری شد. در این ۵ ماه گروه مداخله مورد حمایت آموزشی با استفاده از پوستر و پمفلت قرار گرفتند. **یافته‌ها:** پس از مداخله آموزشی، میانگین امتیازات آگاهی، نگرش، خودکارآمدی، مهارت‌های مقابله در برابر سوء مصرف مواد، توازن تصمیم‌گیری، فرایندهای تغییر و رفتارهای پیشگیری بطور معنی‌داری افزایش یافت، در حالی که این تغییرات در گروه شاهد معنی‌دار نبود. **نتیجه‌گیری:** با توجه به کاربرد مثبت مدل مراحل تغییر در پیشگیری از مصرف مواد مخدر در کارگران پتروشیمی عسلویه، انجام برنامه‌های مداخله‌ای جهت پیشگیری از سوء مصرف مواد در کارگران صنایع و محیط‌های کارگری جهت تغییر و تثبیت رفتار جدید پیشنهاد می‌شود. **واژگان کلیدی:** مدل مراحل تغییر، رفتار پیشگیری، سوء مصرف مواد، کارگران پتروشیمی.

مقدمه

پدیده وابستگی به سوء مصرف مواد مخدر و عدم توانایی فرد برای قطع وابستگی و عدم موفقیت بیشتر برنامه‌های درمانی برای افراد معتاد از سوی دیگر و همچنین احتمال عود و

شروع مجدد در کنار عامل عرضه مواد مخدر در جوامع باعث شده است که بیشتر برنامه‌های مقابله با مواد مخدر به سمت پیشگیری اولیه گرایش پیدا کند (۱،۲). با توجه به پیچیدگی این پدیده فرایند پیشگیری نیازمند کاربرد تئوری‌های متعدد در رشته‌های علوم مختلف و روش‌ها و تکنیک‌های متنوع می‌باشد (۱). در واقع آموزش اساسی‌ترین ابزار و روش پیشگیری از اعتیاد می‌باشد (۳). از آنجایی که اقدام به مصرف مواد مخدر پدیده‌ای پیچیده‌ای است که عوامل متعدد فردی،

آدرس نویسنده مسئول: تهران، دانشگاه تربیت مدرس، گروه آموزش بهداشت، دکتر علیرضا حیدرنیا

(email: heidarnia@modares.ac.ir)

تاریخ دریافت مقاله: ۸۷/۷/۲۰

تاریخ پذیرش مقاله: ۸۸/۳/۱۹